№ 242 ԿԻՐԱԿԻ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ

1909

ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ № 242

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզ[illegible]

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆոն № 228.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1910 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(38-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը՝ 9 ր., 9 ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ր., 5 ամսվանը՝ 5 ր., 4 ամսվանը՝ 4 ր., 3 ամսվանը՝ 3 ր., 1 ամսվանը՝ 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրօպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն և միեւնոյն ժամանակ 40 կ. նամականիշ։

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով առեղծվում են մի շարք տեխնիքական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ։ Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադր. բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՒԱՆԱԾ ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ

„ՍԻՄՊԱՏԻԱ“ ԵՒ № 8

Ն. Ի. ԲՕԶԱՐՋԵԱՆՑԻ ԵՒ ՈՐԴԻՆԵՐԻ

ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ

միշտ եղել են լաւագոյնը ուրիշներից, իսկ այժմ ևս առաւել յաւագված են, որի շնորհիւ ամեն օր ֆաբրիկան բաց է թողնում մինչև 700,000 հատ։ Մեր «Սիմպատիա» և № 8 պապիրոսների հսկայական աջողութիւնը ձեռք ենք բերել միայն շնորհիւ նրանց բացառիկ բարձր յատկութեան համի ու հոտի, մի բան, որ ստիպում է մի քանի մրցակիցներին դիմել կ ե ղ ծ ի ք ի մեր էտիկէտների, որի մասին ֆաբրիկան մամուլի միջոցով քանիցս հասցրել է և հասցնում է ի տեղեկութիւն «ՍԻՄՊԱՏԻԱ» և № 8 պապիրոս ծխողների։ Ակցիզի բարձրացումից յետոյ, ֆաբրիկան ստիպվեց բարձրացնել այդ պապիրոսների գները, չը նայելով որ այդպիսի աննշան բարձրացումը հեշտութեամբ կարող էր առաջ բերել անբաւականութիւն ծխողների շրջանում, որոնք սովոր էին վճարել նրանց համար երկար ժամանակ 5 կոպէկ՝ փոխանակ 6 կ.-ի։ Մեր մրցակիցները անկասկած չեն քնած և նրանցից մէկը իր շահի համար, օգուտ քաղելով մեր կողմից գինը բարձրացնելու դէպքից, սկսել է րէկլամների միջոցով ծանօթացնել հասարակութեան, թէ ակցիզը բարձրացված է միայն 18% և դրանով ցոյց տալ ծխող հասարակութեան, թէ հարկ չը կար բարձրացնել գինը։ Այդ բոլորից յետոյ Ն. Ի. Բօզարջեանցի և Որդիների ֆաբրիկան իր պարտքն է համարում բացատրել հասարակութեանը գործի իսկական դրութիւնը ակցիզը բարձրացնելու մասին. մինչև ակցիզի բարձրացումը բանդէրօլի տակ 2 ր. արժողութեամբ վաճառւում էին հանվում ամեն գնի պապիրոսներ, սկսած 4 րուբլուց և աւելի թանգ 1000 հատի համար։ Ակցիզը բարձրացնելուց յետոյ նոյն գների պապիրոսների համար ԵՐԵՔ ԿԱՐԳ ԲԱՆԴԷՐՕԼՆԵՐ են սահմանված, այն է բարձր տեսակ А. բանդէրօլը 3 ր. 60 կ. արժողութեամբ, բարձր տեսակ Б.—3 ր. արժողութեամբ և 1-ին տեսակը 2 ր. 50 կ. արժողութեամբ 1000 հատի համար։ Հետևաբար 1-ին տեսակ պապիրոսների վրա ակցիզը բարձրացված է 50%-ով։ Ինչ վերաբերում է ծխախոտի թանգանալուն, դրա մասին մենք առաջ հրատարակեցինք և դա հաստատված է այլ ֆիրմաների րէկլամներով։ Ի նկատի ունենալով այստեղ թւած հանգամանքները, չը ցանկանալով վատացնել մեր պապիրոսների յատկութիւնը և աշխատելով պէս պահպանել նրանց բարձր արժանաւորութիւնը աւելի ևս ամրացնելու ֆիրմայի վայելած ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՒԱՆՈՒԹԻՒՆԸ, մենք աւելի յարմար համարեցինք բարձրացնել գները, քան զանազան րէկլամներով սպառողներին մոլորեցնել։

1142. 0—2 Ծխախոտի ֆաբրիկա Ն. Ի. ԲՕԶԱՐՋԵԱՆՑ և ՈՐԴԻՔ

Նինա Ստեփանեան, Տիգրան և Իսահակ Վարդանեանները իրանց ամուսիններով յայտնում են ազգականներին և ծանօթներին, որ կիրակի, նոյեմբերի 1-ին, առաջինի անմոռաց ամուսնու և վերջինների հօր՝

Կարապետ Ֆոմիչ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

մահվան քառասուներեակին Նորաշէնի ս. Աստուածածնի եկեղեցում տեղի կունենայ պատարագ և հոգեհանգիստ։ Պատարագի սկիզբը առաւօտեան ժամը 10 և կէսին, իսկ հոգեհանգստինը՝ ժամը 12-ին։

(շ. կ.) 1178. 2—2

Սրանով յայտնվում է ի տեղեկութիւն յարգելի հասարակութեան, որ Ազնուականների Հողային Բանկի սեփականութիւն մնացած

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵԲԱՂՆԻՔԸ (ՆԱԽԿԻՆ ԱԲՕՑԵՎԻ)

Պեսկովսկայա փող. վրա, Առևտրական Դպրոցի դիմաց

Բացված է: Կան համարներ՝ էլեքտր. լուսաւորութեամբ—ընդհանուրի և ազնուականների համար, նոյնպէս և սովորական՝ կանանց, տղամարդկանց և զինւորների համար։ Ցանկացողներին տրվում են աբօնեմենտներ՝ զեղչումով։ Բաղանիքը բաց է առաւ. ժամը 6-ից մինչև գիշ. ժամը 12-ը։ Տելեֆոն № 718.

(ա. օ. (առ.) 1177. 5—2

„ՄԵՂՈՒ“ Աշխատանքի Տան Ընկերութեան

ԿԱՐ ՈՒ ՁԵՒԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ հրաւիրված է հմուտ վարպետուհի։

Ընդունվում են ամեն տեսակ պատուէրներ կանանց և երեխաների զգեստների, վերարկուների, աշակերտական զգեստների (форменныя платья), սպիտակեղէնների՝ կանանց և տղամարդկանց, և այլն։

ՉԱՓԱՎՈՐ ԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

Պատուէրները կատարվում են ամենայն ճշդութեամբ եւ արագ։ Նոյն տեղը կէս գնով ծախվում են զանազան իրեր՝ մանկական զգեստներ, սպիտակեղէններ և այլն։

Նոյն Ընկերութեան կար ու ձեւի արհեստանոցին կից նոյեմբերի 15-ից բացվում են ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ կար ու ձևի երեկոյեան կուրսեր։

Ընդունելութիւնը նոյեմբերի 1-ից։ Պայմանների մասին կարելի է դիմել՝ Гановская, № 7, «Մեղու» Աշխատանքի Տունը։

(կ. հ.) առ. 1134. 3—3

„ՄԵՂՈՒ“ Աշխատանքի Տան Ընկերութեան

ԿԱՐՕԲՕՉՆԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ՀԱՄԱՐ

հրաւիրված է հմուտ վարպետ՝ Յ. Բաբախանեան։

Ընդունվում են ամեն տեսակի տուփերի պատուէրներ. կոնդիտերսկի (շօկօլադի, մարմալադի, պիրօժնիի, տօրթի), գլխարկների, կօշիկների, դեղատների, չերամի սերմի, ծխախոտի (ամեն տեսակի) և զանազան գործարանների տուփեր։

Ընկերութիւնը իւրաքանչիւր ամիս ստանում է արտասահմանից կոնդիտերսկի տուփերի համար ամենավերջին տարազի պատկերներ։

Պատուէրները կատարվում են արագ և ճշդութեամբ, մինչև այժմ չը տեսնված մատչելի գներով։

Գաւառական պատուիրողները կարող են ստանալ պրէյս-կուրանտը։ Դիմել՝ Тифлисъ, Гановская № 7, Домъ Трудолюбія «Мегу».

առ. 1133. (կ. հ.) 5—3

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Հայ դերասանական ընկերակցութիւնը Մասնակցութեամբ յայտնի ջութակահար Դ. Դ ա ւ ր ե ա ն ի

Երկուշաբթի, նոյեմբերի 2-ին, կը ներկայացնէ

I

ԱՄՈՒՐԻՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Կոմեդ. 3 գործ. Բալուցկու, Թարգմ. Տիրացեանի։

II

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՀԱՄԵՐԳ

Մասնակցում են Դ. ԴԱՒԹԵԱՆ, երգչուհիներ և երգիչներ։

Ծրագիրը բաղկացած կը լինի Sarasate-ի, Wieniawski-ի և Paganini-ի կտորներից։ Պ. Դ. Դաւթեանը կը նուագէ ի միջի այլոց իր հեղինակութիւններից «Հայու Ողբին», որը նուիրված է Նորին Վեհափառութիւն Մատթէոս II Կաթողիկոսին։

Մասնակցում է ամբողջ խումբը։

Գները աւելացված են։

Սկիզբն ուղիղ ժամը 8-ին

Ռեժիսսօր՝ տ. ՄԱՅՈՒՐԵԱՆ

(ա. օ.) 1168. (առ.) 3—3

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆ

Կիրակի, նոյեմբերի 1-ին

Հայոց Դրամատիկական Ընկերութեան Դեբասանական խումբը կը տայ

Ցերեկվայ ներկայացում

„ԺԱՅՌ“

Դրամա 4 գործ., Վ. Փափազեանի

Մասնակցում է ամբողջ խումբը

Սկիզբը ցերեկվայ ժ. 12-ին

Տեղերի գները 1 ր. 50 կ. մինչև 10 կ.։

Ռեժիսսօր՝ տիկ. Մայսուրեան

(ա.) 1180. 1—1

ԲԺԻՇԿ

Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.

Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. (երեկոյեան ժ. 5—7.

Երևանեան հրապարակ—Պուշկինսկ. փ., № 1.

(ե. հ. կ.) (առ.) 1045. 100—21

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Այսօր բացում ենք «Մշակ» լրագրի բաժանորդագրութիւնը 1910 թւականի համար։

Ներկայ համարի հետ ուղարկում ենք Ռուսաստանի մեր բոլոր բաժանորդներին պօստային փոխադրական բլանկներ։

Խմբագրութիւնը խնդրում է իր նոր բաժանորդներից, որ նրանք իրանց դիմումները անեն վաղօրօք, որպէսզի խմբագրութիւնը կարող լինի իր համապատասխան կարգադրութիւններն անել, հասցէների ցուցակներ կազմել, նրանց տպագրել և նոր-տարվայ սկզբին ստիպված չը լինել ընդհատել լրագրի առաքումը շատ շատերին, այդպիսով դժուարութիւններ ստեղծելով խմբագրութեան համար և անախորժութիւններ՝ բաժանորդների համար։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋ

Կանգնած ենք նոր տարեշրջանի գործունէութեան հրաւէրի առաջ։

Մեզ համար դա նշանակում է՝ նոր առաքելութիւնների, նոր պարտականութիւնների, նոր գաղափարական ջանքերի առաջ։

Մեր անցեալը և ներկան թելադրում են ապագայի պարտականութիւնները։

«Մշակը» իբրև հասարակական օրգան ստանձնել է անցեալում մի շարք ծանրակշիռ առաքելութիւններ և կատարել է նրանց անհուն անձնուիրութեամբ։

Ժամանակակից կեանքը դնում է առաջիկայ տարիների համար նոր առաքելութիւններ՝ նոր աշխատանքների հեռանկարներ։

Եւ մենք ամեն սիրով և պատրաստակամութեամբ առաջ կը գնանք նոր կենսական պահանջներին, աշխատելով գիտակցել մեր հասարակական բարեշրջման պայմանները և ամենաջերմ եռանդով առաջ մղել հասարակական զարգացմանը նպաստող բեղմնաւոր գործունէութիւն։

Մենք առաջիկայ 1910 թւականի համար նախատեսում ենք բարդ հասարակական և կուլտուրական գործունէութեան մի հանդիսարան։

Կեանքը դրել է մեր առաջ մի շարք խնդիրներ և պահանջում է նրանց լուծումն ու իրագործութիւնը։

Առաջիկայ տարում քննադատութեանը վերապահված է հսկայական դեր հասարակական ասպարէզում։ Ի՞նչ են արել գործողները, ինչպէ՞ս են նրանք ըմբռնել և առաջ տարել մեր հիմնական և ընթացիկ խնդիրները, ի՞նչ նոր շաւիղներ պէտք է մշակվեն հասարակական գործունէութեան համար. այդ և դրանց նման մի շարք կարևոր խնդիրներ կը պահանջեն քննադատութեան անաչառ խօսքը։

Որքան էլ թոյլ և երերուն լինի սահմանադրական կեանքը մեր իրականութեան մէջ, այնուամենայնիւ մենք մտել ենք հասարակական-քաղաքական զարգացման նոր շրջանի մէջ և բուն բիւրօկրատական կարգերից մենք անցել ենք ժողովրդական-ներկայացուցչական կարգերի։ Միևնոյն ժամանակ մեր երկրում սպասվում է զեմստվային ինքնավարութիւն, որը պէտք է պահանջէ տեղական նախաձեռնութեան և ժողովրդական ինքնագործութեան մեծ արտայայտութիւններ։

Այդ բոլորը, միացած մեր երկրի և մեր ժողովրդի ուրիշ խնդիրների հետ, հանդէս է դնում հասարակական օրգանի ձեռնհաս և պատասխանատու դերի բոլոր վեհութիւնը և ծանրակշիռ դերքը։

«Մշակը» կարողացել է մինչև այժմ հանդիսանալ իբրև անկախ հասարակական օրգան իր շիտակ և անկաշառ խօսքով, իր համարձակ քննադատական հայեացքներով, իր գաղափարական կռուի քարոզներով։

Նոր պարտականութիւնների և նոր առաքելութիւնների համար նա հանդէս կը գայ աւելի ևս մեծ եռանդով,

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻՔԱՅԵԼ ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ

Վաղը, նոյեմբերի 2-ին, լրանում է հանգուցեալ տաղանդաւոր հրապարակախօս Մ. Նալբանդեանի ծննդեան 80-ամեակը։ Անցել են տարիներ, կանցնեն էլի աւելի, և չի մոռացվի այդ մեծ գործիչի անունը, այլ ամեն անգամ, պատեհ հանգամանքում, նորից նորանոր ոյժով կը վերարտադրվի հայ հասարակութեան յիշողութեան մէջ մեր հրապարակախօսութեան նահապետի՝ հայ հայ իդէօլօգի պատկերը, ներկայացված նրա ազնիւ մտածողութիւնները, նրա՝ հայ կեանքի համար կրած հոգեկան տանջանքները, նրա՝ նոր ճանապարհ, նոր կեանք խոստացող հայեացքներն ու տենչերը։

Փշոտ է հասարակական ասպարէզը, փշոտ և տանջալից այն ուղին, որով նոր առաքեալներն են գնում. միայն ներքին հոգեկան երկնառաք կարողութեան շնորհիւ է, որ այդպիսիները արհամարհելով շրջապատի հարուածները, կեանքի վայելքները և մոռանալով իրանց անձը, նահատակութեան խաչը ուսներին դրած՝ ասպարէզ են իջնում, սէր, հաւասարութիւն քարոզում, քար կտրած ու կաշկանդված սրտերը փափկացնում, սարկութեան շղթաները փշրում և աստուածային կեանքով ապրելու պատգամներ տալիս և, իբրև վարձատրութիւն, փշեայ պսակ ընդունում, իսկ վերջն էլ մեռնում կամ քարէ արձան ժառանգում... Կարծէք բաւական չեն ազգութեան մէջ խարխափած հասարակութեան՝ դրանց դէմ հանած հալածանքները, առաջադրած խոչընդոտները, որոնք ոյժ են սպառում, հոգիներ վհատեցնում, այլ և յաճախ դաժան բնութիւնը միւս կողմից դրանց ցաւով է պարգևատրում, տանջում և շուտով կուլ տալիս, սառ հողի գիրկն ուղարկում։

Հանգուցեալ Նալբանդեանը այս տեսակ զոհերից էր։ Բնութիւնը մի կողմից նրա նկատմամբ բաւական ժլատ է եղել՝ միայն տկար կազմուածք, անառողջ մարմին. միւս կողմից բարեացակամ՝ առողջ միտք, իդէալիստ հոգի, ազգի և մարդկութեան իսկական զաւակ կոչվելու յատկութիւններ և աշխատանքի սէր։ Այնպէս որ բանտի կապանքների մէջ, կեանքի ամենադժուար հանգամանքներում, նա չէր մոռանում իր գրական զբաղմունքները, իր խորհուրդներն ու դիտողութիւնները ազգին տալու, մինչև որ, տառապելով նորոգվող թոքախտի ճիրաններում, մեռնում է 37 տարեկան հասակում։

Նալբանդեանը այն գրողներից չէ, որ, վառված ստեղծագործական անսպառ երևակայութեամբ և բանաստեղծական բնազդով, հրապարակ են դուրս գալիս արտայեղելու իրանց ներքին լաւան, հոգու կրակը, այրվելուց և խորովվելուց ազատվելու համար, որովհետև նրա բանաստեղծութիւնները՝ ինքնուրոյն թէ թարգմանական, որոնք աւելի շուտ ազգեցութեան չեշտեր են, քան դուտ հոգու տրամադրութիւններ, այդ չեն ապացուցանում։ Այլ նրան՝ դէպի հրապարակ մղողը եղել է գաղափարը, որին գրչով և գործով մինչև կեանքի վերջն էլ հաւատարիմ մնաց, առանց իրականութեան բացասական կողմերի հետ գէթ երեսանց հաշտվելու տրամադրութիւն ցոյց տալու։

Նալբանդեանը ասպարէզ է իջնում, կռւի դաշտ նետվում ժամանակակից գիտութեան մեծ պաշարով և բոլորովին գիտակցաբար, առանց հոսանքի հետ առաջ մղվելու։ Նա ընդունում է մեր կեանքում ժամանակի պահանջումից առաջացած մտքերի խմորումը, զգում է իր մէջ ոյժ և կոչում նոր առաքելութիւն քարոզելու. «Մեր մէջ այժմ կան հայեացքներ, կան ուղղութիւններ, կան ուրեմն և դրօշակներ, կայ պատերազմ» (Բ. հատ., էջ 265)—բացատրում է նա, և, իբրև ծարաւ այդ գաղափարական կռւին, ազգը բարելաւելու ցանկութեամբ իրան ասպարէզ է նետում։ Նա ուրախանում է, որ պատերազմը առաջ է եկած մեր ազգի մէջ, որովհետև այդ նշան է շարժողութեան, իսկ շարժողութիւնը կեանք է, և մեծ ոգևորութեամբ բացագանչում է. «Օրհնեալ է պատերազմը. թող լինի նա հզօր, անխնայ, ազնիւ և բարեխիղճ, նա, որ փախչում է ազնիւ պատերազմից, մարդ չէ բարոյապէս, այլ մի թշուառ արարած կիսամարդի բնաւորութեամբ»։ Նա ուխտում է իր նպատակին հասնելու համար չը կանգնել որևէ խոչընդոտի առաջ. ոչ մթապատ խորշերը կարող են յետ կանգնեցնել այդ մտքից և ոչ էլ խաւարամիտների հալածանքները։ Այսպէս են իսկական գաղափարական մարտիկները,

աւելի եւ խոր բարոյական քաջալերութեամբ, աւելի եւ ուժեղ հրապարակախօսական գործունէութեամբ։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պետերբուրգ, 20 հոկտեմբերի

Հէնց որ մինիստրների խորհրդի նախագահ Ստոլիպինը վերադառնայ Լիվադիայից, սպասւում է որ Ֆինլանդիայի գեներալ-նահանգապետ Բէկմանը հրաժարական տայ։ Ցամառութեամբ խօսում են նոյնպէս գեներալ Դումբաձէի հրաժարականի մասին։

Պետական Խորհրդի անդամ Նիկոլսկուն առեւտրի մինիստր նշանակելու լուրը չէ ճշդւում։ Մինիստրների խորհուրդը առաջարկում է Պետական բանկի կառավարիչ Տիմաշէվի թեկնածութիւնը։

Ժիտոմիրի, Վեատկայի եւ Պսկովի սեմինարիաներում անկարգութիւններ տեղի ունեն, որոնց քննելու համար սինոդը յատուկ պաշտօնեաներ է ուղարկել։ («Б.»)

—

Պետերբուրգ, 30 հոկտեմբերի

Մարիինսկի պալատում այսօր տեղի ունեցաւ բարձրագոյնս հաստատուած մասնաժողովի նիստը Ֆինլանդիային վերաբերվող համապետական նշանակութիւն ունեցող օրէնքներ հրատարակելու կանոնների նախագիծ մշակելու համար։ Ճառեր արտասանեցին Դէյտրիխը, Կորէվօն, Մեասոեդովը, գեն.-լէյտ. Բորոդկինը եւ Եառնչիկովը։ Այս ճառերը գրաւոր յանձնվեցին ֆինն անդամներին ծանօթանալու համար մանրամասն կերպով եւ պատրաստելու ամփոփ պատասխան, որը պէտք է ներկայացնել գրաւոր կերպով ռուսերէն։ (Հ. Գ.)

—

Վիէննա.—Ռուս եւ իտալական սահմանները ուժեղ ամրացվում են աւստրիացիների ձեռքով։ Այնտեղ են ուղարկվում նոր զօրքեր. այս անսպասելի միջոցները մեկնում են իբրեւ աւստրո-ռուսական նոր միջադէպի նշան։ («Б.»)

—

Բուդապեշտ, 30 հոկտեմբերի

Երէկ տեղի ունեցաւ անկախների կուսակցութեան վճռական նիստը։ Պատգամաւոր Գոլլօն առաջարկեց, որպէսզի կուսակցութեան աջակցութեամբ կարող լինի օգտվել միայն այն կաբինէտը, որը կազմված կը լինի անկախների կուսակցութեան անդամներից եւ կը մտցնէ կառավարական ծրագրում երկու առաջարկութիւն՝ ընդհանուր ընտրողական իրաւունք եւ ինքնուրոյն բանկի հաստատումն 1911 թ. յունվարին։

Կօշուտը վճռականապէս հերքեց այդ առաջարկութիւնը, որը ընդունվեց 120 ձայնով ընդդէմ 74-ի։ Այն ժամանակ Կօշուտը իւրայիններով հեռացաւ դահլիճից՝ յայտնելով որ դուրս է գալիս կուսակցութիւնից։ (Հ. Գ.)

—

Բուդապեշտ, 30 հոկտեմբերի

Պատգամաւորների պալատի նիստի սկզբում կարդացվեց նախագահ Իւստի եւ իր փոխ-նախագահների նամակը՝ թէ հրաժարվում են իրանց լիազօրութիւններից։ Պրեզիդիումի ընտրութիւնները տեղի կունենան վաղը։ (Հ. Գ.)

—

Կաիրօ (Իլլինօյիս նահանգ), 30 հոկտ.

Երէկ երեկոյեան բազմաթիւ ամբոխը Լինչի դատաստանին ենթարկեց մի նեգրի, որ մեղադրվում էր մի դեռահաս աղջկայ բռնաբարելու մէջ, եւ այրեց նրա դիակը։ Ապա ամբոխը ներս խուժեց բանտը, ուր սկսեց որոնել նեգրի ընկերոջը, ձեռք գցեց սպիտակամորթ բանտարկեալին, որ մեղադրվում է իր կնոջ սպանութեան մէջ եւ, չը նայած հաւաստիացումներին, որ ինքը մեղաւոր չէ, կախեց նրան հեռագրական սիւնից։ Նահանգապետի կարգադրութեամբ Կաիրօ ուղարկվեցին 11 վաշտ զօրք կարգ ու կանոնը վերականգնելու համար։ (Հ. Գ.)

ԹՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Վիէննա, 30 հոկտեմբերի

«Կոր. Բիւրօյին» հեռագրում են Սալոնիկից. «Երիտասարդ-թիւրքերի կենտրոնական կոմիտէտը դիմեց իր անդամներին մի կոչով, յիշեցնելով նրանց տուած երդումի մասին, յորդորելով եռանդուն աջակցութիւն ցոյց տալ կոմիտէտին, որին սպառնում է վտանգ»։ (Հ. Գ.)

—

Լօնդօն, 30 հոկտեմբերի

Ռէյտէրը տեղեկութիւններ քաղեց Լօնդօնի զանազան դիպլօմատիական աղբիւրներից, որ Կրետէի վերաբերութեամբ Թիւրքաց նօտային դեռ պատասխան չէ ուղարկված։ Ընդհանուր կարծիքը այժմ աննպաստ է նօտային։ Հովանաւորող-պետութիւնները ոչ մի ցանկութիւն չունեն խախտել status-quo-ն։ Կարծում են, որ Թիւրքաց կառավարութեանը խորհուրդ կը տան խորհել այդ մասին։ (Հ. Գ.)

—

Մայրաքաղաքի լրագիրների ասելով, Թիւրքական պարլամենտի մի խումբ անդամներ դիմել են յայտնի տնտեսագէտ Վ. Թոթոմեանցին, որ նա իրանց հասցնէ ռուս գրական նիւթեր քաղաքային եւ զեմստվային ինքնավարութեանց մասին՝ Թիւրքիայում նման ռէֆօրմներ մշակելու համար։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐԻ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

(Խմբագրութեան կողմից)

—

Տպագրելով այսօր Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտեսական Ընկերութեան հրաւիրագիրը, որով յայտնվում է, որ Ընկերութեան նախաձեռնութեամբ որոշված է նոյեմբերի 21-ին տօնել Ալէքսանդր Քալանթարի գիւղատնտեսական գործունէութեան 30-ամեայ յօբելեանը, «Մշակի» խմբագրութիւնը պարտք է համարում իր կողմից մի քանի խօսք ասել, մասամբ եւ գոհացնելու համար բոլոր նրանց, որոնք այդ առիթով դիմել են մեզ զանազաններից եւ զարմանք են յայտնում, թէ ինչու «Մշակի» խմբագրութիւնը ոչ միայն լայն արձագանք չէ տալիս Գիւղատնտեսական Ընկերութեան նախաձեռնութեանը, այլ եւ լռում է։

Մեր լռութիւնը բացատրվում է այն փափկանկատութեամբ, որ, Ալ. Քալանթարը, լինելով «Մշակի» խմբագիրը, անյարմար էր գտնում «Մշակի» կողմից որեւէ պրօպագանդա անել։ Սակայն «Մշակի» խմբագրութեան միւս անդամները եւ մօտիկ աշխատակիցները, ի նկատի ունենալով որ 1) տօնվում է այժմ Ալէքսանդր Քալանթարի թէեւ ոչ ընդհանուր գրական-հրապարակախօսական, բայց նրա հետ զուգընթաց առաջ գնացած խոշոր գիւղատնտեսական գործունէութիւնը, 2) Ալէքսանդր Քալանթար 1874 թ. «Մշակի» խմբագիր լինելուց շատ առաջ սկսել է իր գիւղատնտեսական գործունէութիւնը, եւ գործնականի հետ նաեւ տեսականը՝ «Մշակի» էջերում դեռ 1878 թւից զետեղելով բազմաթիւ յօդուածներ ու ուսումնասիրութիւններ գիւղատնտեսութեան եւ նրա զանազան ճիւղերի մասին, մի գործունէութիւն, որ ողջունվեց եւ մեր լրագրի հիմնադիր Գրիգոր Արծրունու կողմից, 3) Ալ. Քալանթարի գիւղատնտեսական գործունէութեան տօնախմբութիւնը դրված է այժմ միջազգային հողի վրա եւ նա հանդիսանում է զուտ գիտնական եւ գաղափարական տօնախմբութիւն, 4) Ալ. Քալանթարի գիւղատնտեսական գործունէութիւնը որքան եւ կատարված միջազգային եւ ընդհանուր հողի վրա, բայց հայ գիւղացիութիւնը նոյնպէս մեծապէս օգտվել է այդ գործունէութիւնից, որ զուտ կուլտուրական եւ խաղաղ զարգացման մի գործունէութիւն է եղել,—«Մշակի» խմբագրութիւնը որոշեց արձագանք տալ այդ հրաւէրին եւ, կատարելով իրան դիմող ընթերցողների փափագը, ծանօթացնել Ալ. Քալանթարի գիւղատն. գործունէութեան հետ մի համառօտ տեսութեամբ, որ կը տրվի մօտերս, միեւնոյն ժամանակ յայտնել, որ բոլոր այն հիմնարկութիւնները, համայնքները, մասնաւոր անհատները, որոնք համակիր եւ յարգող են նրա գործունէութեան, իրանց շնորհաւորական հեռագիրները, գրութիւնները, ուղերձները կարող են ուղղել Կովկասեան Կայսերական Գիւղատնտեսական Ընկերութեան Խորհրդին, ցոյց տրված հասցէով։

Միեւնոյն ժամանակ պարտք ենք համարում յայտնել, որ խմբագրութիւնը տեղ կը տայ այն յօդուածներին, որոնք կուղարկվեն մեզ Ալ. Քալանթարի գիւղատնտեսական գործունէութեան մասին։

ՆԱՄԱԿ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

—

Թիֆլիս, 26 հոկտեմբերի

Կովկասեան Կայսերական Գիւղատնտեսական Ընկերութիւնը 1909 թ. նոյեմբերի 21-ին տօնում է կովկասեան աւագագոյն ագրօնոմներից մէկի՝ Ալէքսանդր Հայրապետեան Քալանթարի գիւղատնտեսական գործունէութեան երեսնամեակը։

Ի նկատի ունենալով Ա. Հ. Քալանթարի աչքի ընկնող ծառայութիւնները, թէ կովկասեան ագրօնոմիայի խնդիրների տեսական մշակման ասպարէզում եւ թէ գործնական գործունէութեան շրջանում, Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, 1909 թ. հոկտ. 2-ին որոշեց—նշանակել նոյեմբերի 21-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին, հանդիսաւոր նիստ, նուիրված յօբելեարին, մատուցանել ուղերձ Ընկերութեան անունից, ընտրել Ալէքսանդր Հ. Քալանթարին Ընկերութեան պատուաւոր անդամ եւ լոյս ընծայել յօբելեանական ժողովածու յօդուածների գիւղատնտեսութեան զանազան հարցերի, նախամեծարապէս անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան մասին։

Կովկասեան Կայսերական Գիւղատնտեսական Ընկերութեան խորհուրդը պատիւ ունի հաղորդել այդ մասին այն դէպքում, եթէ «Մշակ» լրագրի խմբագրութիւնը կամենայ մասնակցութիւն ընդունել տօնախմբութեան՝ ներկայացուցիչներ միջոցով կամ ուղերձով, հեռագիրներով եւ այլն։

Նախագահ՝ իշխան Պ. Ա. Դրուցկոյ

Քարտուղար՝ Մ. Էյլանով

Հասցէն՝ Тифлисъ, Совѣтъ Кавказскаго Императорскаго Общества Сельскаго Хозяйства.

Թիֆլիս, Կովկասեան Կայսերական Գիւղատնտեսական Ընկերութեան Խորհրդին։

ՅԳՈՒՏ ԱԴԱՆԱՑԻՆԵՐԻ

—

Ստացանք. 1) Թիֆլիսում ապրող ղարադաղցի երիտասարդներից—15 ր. 50 կոպ. (նուիրել են Տ. Մարտիրոսեան 2 ր., Յ. Ղամբարեան, Ս. Բաղդասարեան, Ղ. Մելիք-Կարապետեան, Հ. Առաքելեան, Ա. Գրիգորեան, Յ. Վարդանեան, Ա. Մինասեան, Խ. Ղամբարեան, Ռ. Բաղդասարեան, Ս. Յարութիւնեան, Ա. Ղամբարեան եւ Յ. Բաբախանեան 1-ական րուբլի, Կ. Յովհաննիսեան, Պ. Աբրահամեան եւ Գ. Ստեփանեան—50-ական կոպէկ), 2) Վերին Ագուլիսից տ. Աննուշ Մելիք-Ադամեանից—5 ր., 3) Բալախանիից, Ալ. Գ. Պետրոսեանից ճաշի փոխարէն—5 ր., 4) Երեւանից, Հ. Գաբրիէլեանից—5 ր., 5) Կրասնօվօդսկից, Վահան աւագ քահ. միջոցով, Ազարիա Զաքարեանի որդու մկրտութեան առիթով, հանգանակված—8 ր. 55 կ., 5) Երկաթուղու հայ բանւորների մի խմբից Թիֆլիսում (տես առանձին նամակ) 15 ր.։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվ հրամայեց բանալ ժամանակաւոր գինւորական դատարաններ՝ այս տարվայ նոյեմբերի 5-ին Կարս քաղաքում, նոյեմբերի 17-ին—Ալէքսանդրօպոլ քաղաքում, նոյեմբերի 27-ին—Երեւանում, նոյեմբերի 5-ին—Բագու քաղաքում, իսկ դեկտ. 3-ին—Գանձակում։

✦ Պետերբուրգի լրագիրները հաղորդում են, որ հոկտ. 24-ին դէպի Կովկաս է մեկնել Կովկասի Փոխարքայի քաղաքացիական մասի նոր նշանակված օգնական սենատոր Վատացին, որը, ուրեմն, Թիֆլիս կը հասնի այսօր կամ վաղը։

✦ Այսօր, նոյեմբերի 1-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, կայանալու է հայ-վրացական լեզուագիտութեան աշխատաւորների նիստը քննելու այն հարցը, որ վերաբերում է 1910 թւի յունիսին համագումար կազմակերպելուն։ Նիստը տեղի կունենայ Հայոց Ազգագրական Ընկերութեան շէնութեան մէջ, Վելեամինօվսկայա փող., № 14։

✦ Այսօր, երեկ. ժամը 7-ին, Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան շէնութեան Ղարաջեան դահլիճում նշանակված է Հայ Դրամատիկական Ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը։ Ցանկալի է, որ ժողովը կայանայ։

✦ Այսօր, երեկ. ժամը 7-ին Րտիշչէվսկայա փողոցում կը բացվի եւ կօծվի գինեկօլօգ բժիշկների նոր հիւանդանոցը։

✦ Վաղը, երկուշաբթի, երեկոյեան կայանալու է հայկական ներկայացումն մասնակցութեամբ ջութակահար Դ. Դաւթեանի, որ տալիս է Թիֆլիսի հայ հասարակութեան իր հրաժեշտը, եւ Թիֆլիսի յայտնի երգիչների ու երգչուհիների։ Հայ դերասանական ընկերակցութեան ջանքը՝ միացած ջութակար Դաւթեանի նուագման եւ երգիչների երգեցողութեան, գրաւիչ են դարձնում վաղվայ ներկայացումը, ուստի մենք չենք վարանում յորդոր կարդալ հայ հասարակութեանը՝ այցելել այդ ներկայացումը։

✦ Ինչպէս յայտնի է, անգլիացի եւ բելգիացի դրամատէրերը պատրաստակամութիւն յայտնեցին տալ 3 միլիօն րուբլու փոխառութիւն Թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութեան։ Այժմ նրանց ներկայացուցիչները յայտնել են, որ իբրեւ գրաւական կարող են՝ տալ անգլիացիների ներկայացուցիչը 300 հազար, իսկ բելգիացիների ներկայացուցիչը 100 հազար րուբլի։

✦ Երէկ, հոկտեմբերի 31-ին, Վանի ռուսաց փոխ-հիւպատոս Ալֆերեվը այցելեց Հայոց Ազգագրական Ընկերութեան թանգարանը եւ շատ գոհ մնալով Ե. Լալայեանի կատարած պեղումներից՝ հրաւիրեց նրան Վան՝ ուսումնասիրելու, խոստանալով կատարեալ աջակցութիւն։

✦ Հոկտ. 29-ին բժիշկ Ա. Խատիսեանի նախագահութեամբ կայացաւ Թոքախտի դէմ մաքառող կովկասեան ընկերութեան վարչութեան նիստը։ Վարչութիւնը որոշեց նշանակել ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողով նոյեմբերի 14-ին։ Ժողովի քննութեանը առաջարկվելու են իշխանուհի Թումանեանի նախագիծը Աբասթումանում թոքախտաւորների համար սանատօրիա հաստատելու մասին, անուանելով այդ սանատօրիան Մեծ Իշխան Գէօրգի Ալէքսանդրովիչի անունով։ Այդ նախագծով սանատօրիայի հաստատումը կարժենայ մօտ 150,000 րուբլի։ Միջոցները նախագծվում է ժողովել նուիրատւութիւններով եւ քաղաքների, գործարանների, ֆաբրիկաների եւ այլ հաստատութիւնների նպաստներով եւ 50 հազար րուբլի փոխառութիւն վերցնելով։ Բժիշկ Մօնինը նախագծում է սանատօրիա բանալ Թիֆլիսում արեւմտեան եւրօպական քաղաքներից մի քանիսի օրինակով։

✦ Անդրկովկասեան երկաթուղիներն այս տարվայ յունվար ամսից մինչեւ օգոստոս զուտ հասոյթ տուել են 3,490,000 րուբլի, անցեալ տարվանից 1,764,180 րուբլով աւելի։

✦ «Արարատից» իմանում ենք, որ սինօդը թոյլատրել է Ալէքսանդր Ղարաջեանին Պետրօվսկ քաղաքում եկեղեցապատկան հողի վրա ի յիշատակ իր որդի Նիկողայոսի կառուցել մի եկամտատու երկյարկանի տուն, որի արդիւնքը կը գործադրվի եկեղ.-ծխական դպրոցի պահպանութեան վրա։

✦ Այսօր լոյս տեսաւ վրացերէն մի շաբաթաթերթ «Վրաստանի Համբաւաբեր» անունով, խմբագրութեամբ Ս. Զիփիանիի։

✦ Ինժեներ Պօտեբնին ուղարկեց Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեանը՝ Թիֆլիսում կառուցվելիք կատարելագործված սպանդանոցի նախագիծը։

✦ «Русское Слово» լրագրի ասելով Թիֆլիսի նահանգապետ Լօզինա-Լօզինսկին հրաժարական է տալիս իր պաշտօնից։

✦ Կ. Հ. Բ. Ընկերութեան նպաստներով օգտվող բոլոր եկեղեցական-ծխական դպրոցների տեսուչ հրաւիրվել է ազգագրագէտ Երուանդ Լալայեանը։

✦ Հինգշաբթի, նոյեմբերի 5-ին, լոյս կը տեսնի Թիֆլիսում մի նոր թերթ ռուսերէն լեզուով «Новая Рѣчь» անունով Ա. Գօտուայի խմբագրութեամբ։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

✦ Ինչպէս յայտնի է, Դուրեան պատրիարքի հրաժարումից յետոյ, նախապէս եղած որոշ պայմանաւորումների համաձայն, իրանց պաշտօններից պիտի հրաժարվէին պատրիարքարանի գործադիր և՛ երկու ժողովները՝ կրօն. եւ քաղ. ժողովները։ Յայտնի է նոյնպէս, որ, իր կարգին, կրօն. ժողովն իր հրաժարագիրը ներկայացրեց ազգ. ժողովին, իսկ քաղ. ժողովն, այս ամսի 9-ին գումարված ազգ. ժողովի ընդունած վճռից յետոյ, առիպվեց հրաժարական ներկայացնել։ Արդ՝ ստացված վերջին տեղեկութիւններից երեւում է, որ ազգ. ժողովը չէ ընդունել կրօն. ժողովի հրաժարագիրը եւ խնդրել է նրան շարունակել իր պաշտօնը։ Կրօն. ժողովի ատենապետը, Հմայեակ եպ. Դիմաքսեան, ամսիս 14-ին ժողովի է հրաւիրել կրօն. ժողովի անդամներին՝ խորհրդակցելու համար ազգ. ժողովի վերջին վճռի մասին։ Ժողովը երկար խորհրդակցութիւններից յետոյ եկել է այն եզրակացութեան, որ ներկայ պայմաններում ինքը չէ կարող ընդունել ազգ. ժողովի հրաւէրը՝ շարունակելու իր պաշտօնը։

✦ Կ. Պօլսի շրջակայքում գտնվող հայաբնակ Պարտիզակի (Բահչէջիկ) մուդիր է նշանակվել Թիւրքահայերի շրջանում յայտնի հրապարակագիր Յակոբ Տէր-Յակոբեան։

✦ Վանի մեր թղթակիցը վերջերս հաղորդել էր մեզ, որ Վանի վիլայէթի Աղիլջէվազ գաւառակում սպանվել են վեց հա-

---

որ այնքան մոլեռանդաբար փայփայում եւ աշխատում են արմատ ձգել տալ իրանց պատգամները։

Այս կռիւը, այս խուլ ընդհարումը, որի համար խօսում է հրապարակախօսը, մեր կեանքի, մեր մտքի մէջ էր տեղի ունենում—եւրօպական կրթութեամբ զինվածների մի փոքրիկ խմբակի եւ ճահճացած, հին հայեացքներով սնուած խաւարամիտների ստուար մեծամասնութեան մէջ։ Չը նայած նրան, որ լուսաւորութեան, գիտութեան, կեանքի վերանորոգութեան եւ մտքի վերածնութեան քարոզիչները հալածվում, ազգուրացներ եւ անաստուածներ էին հռչակվում, այնուամենայնիւ նրանց ցանած բարերար սերմերը աճում, զարգանում էին՝ գրաւելով ժամանակակից կրթվող երիտասարդութեան ամբողջ ուշադրութիւնը։ Նալբանդեանը սրանց մէջ էր, գուցէ եւ գլխաւորը, որ, վստահութեամբ դուրս գալով ազգի բաղդը որոշող այդ ասպարէզը, ցանկանում է ասել իր սրտի մէջ ամբարածը ատանց քաշվելու եւ «բարեխղճութեան դրօշակը» աչք առաջ ունենալով։

Հասկանալի էր, որ ազգի վերածնութեան կարապետները առանձին առանձին չը պիտի գործէին, այլ պիտի միանային, ոյժերը կրկնապատկէին՝ թափը զօրեղ, հարուածները շեշտակի դարձնելու համար։ Եւ այդ միաւորիչ կապը հանդիսանում է «Հիւսիսափայլը», որը բերան դարձաւ նրանց ամենալաւ ցանկութիւնների։ «Հիւսիսափայլով» առանձնապէս ոգեւորված էր Նալբանդեանը. զգում էր նրա վսեմ կոչումը, որովհետեւ նրա կարծիքով «Հիւսիսափայլն» է, որ պէտք է մէկիկ-մէկիկ քրքրէ ազգի բարոյական արատները՝ վերացնելով դրանց արմատները մեր կեանքից. նա պիտի ցոյց տայ մեզ դէպի լուսաւորութիւն տանող ուղին՝ պարզելով նրա անհրաժեշտութիւնը մեր առաջադիմութեան համար, եւ նա պիտի լինի նոր արշալոյս աւետողը մեր ազգի համար։ Ի հարկէ, Նալբանդեանը «Հիւսիսափայլի» անունով իր ներքին ունակութիւններն ու վառ ցանկութիւններն է հրապարակ հանում, իր հոգեկան ու մտաւոր կարողութիւնների թափը արտայայտում։ Այս տեսակէտից նա յիշեցնում է անկաշառ, իդէալիստ հրապարակախօսներին, օր. թէկուզ ամենահին ժուռնալիստին՝ Միլտօնին, որը անգլիական ժողովրդի պաշտպանութեան համար արտասանած ճառի մէջ հպարտութեամբ յայտնում է. «Ահա ես բարձրացած եմ ամբիոն եւ դիմում եմ բոլոր ազգերին, համայնքներին եւ պետութիւններին. ինձ թւում է, թէ կանգնած եմ անհագին բարձրութեան վրա եւ նայում եմ բոլոր երկիրներին... լողների անհամար խմբեր են հաւաքվում, ազատութեան բոլոր բարեկամները ամեն տեղից լսում են եւ բացարձակ կերպով տալիս իրանց հաւանութիւնը»։ Նալբանդեանի համար այս բարձրութիւնը «Հիւսիսափայլն» էր, որտեղից նա խօսում էր իր ազգի հետ և՛ բանաստեղծութեամբ, և՛ քննադատական-ուսումնասիրական, և՛ հրապարակախօսական յօդուածներով։ Բոլորի մէջ էլ նա նոյն իդէալիստն է, նոյն կրակոտ հոգին, որը տառապում էր ազգի համար եւ վերածնութեան հրաւիրում նրան՝ ճաշակելու քաղաքակրթութեան պտուղները եւ մասնակից լինելու ազատութեան, հաւասարութեան գաղափարների իրագործման։

Բանաստեղծ հրապարակախօսը տեսնում էր ազգի տգիտութիւնը, խաւարի մէջ ընկղմված լինելը եւ որ մեր կեանքը ամայի անապատ, տրտմութեան հովիտ է ներկայացնում, իր գլխաւոր ուշադրութիւնը դարձնում է այս խնդրի շուրջ, թէեւ նրա հոգին տառապում էր եւ ընդհանուր մարդկութեան բարելաւութեան գաղափարով։ Ազգի մասին խօսելիս նա ի նկատի ունի հասարակ ժողովուրդը, ստորին դասակարգ կոչվածը, եւ ազգ ասելով չէ հասկանում «այն մի քանի մարդիկը, որ արծաթի սանդուղով վեր են բարձրացրել ազգի մակերեւոյթից, այլ այն խեղճ եւ կարեկցութեան արժանի ժողովուրդը, որի վրա ծանրացել է ազգային ապաբաղդութեան հետեւանքը» (Ա. հատ., էջ 361)։ Ազգի հիմքը, հաստարանը հասարակ ժողովուրդն է, ուրից եւ պիտի սկսել վերաշինել ազգային շէնքը. հասարակ ժողովուրդը խաւարի մէջ է, անպաշտպան, նախապաշարված, զուրկ քաղաքակրթութեան նշոյլներից, ուրեմն եւ ջարդված է ազգութեան մեքենան. ահա որտեղից պիտի սկսել վերանորոգութիւնը. ահա ում իրաւունքները պիտի պաշտպանել, որովհետեւ հարուստները «իրանց արծաթի թումբերի տակ միշտ անխոցելի են, նաեւ բռնակալների իշխանութեան մէջ»։ Եւ այստեղ արդէն նրա գրչի տակ ազգային դպրոցներ ունենալու անհրաժեշտութիւնը մեծ թափով է արտայայտվում, դպրոցներ, որ պիտի տան իսկական լուսաւորութիւն, դպրոցներ, որ պիտի սովորեցնեն եւ կենդանի պահեն մայրենի քաղցր լեզուն, որն ազգային պահպանութեան ֆակտօրն է, բայց որի քաղցրութիւնից վայելում են շատ քչերը։ Այստեղ էլ տեսնում ենք նրան աշխարհաբարեանների բանակում, որը, եռանդուն կերպով ցոյց տալով աշխարհաբար լեզուի անհրաժեշտութիւնը, աշխատում էր ընդհանրացնել, սեփականութիւն շինել գիրը, գրականութիւնը և՛ հասարակ ժողովրդի համար, հոգեւորականներից այդ մենաշնորհը խլելով։ Գլխաւոր եւ համակրելի առաւելութիւնն այն է, որ ժողովրդին է թողնում այս գործի ձեռնարկութիւնը. նրա կարծիքով՝ ժողովուրդը ինքը պիտի հոգայ իր լուսաւորութեան համար եւ ոչ թէ պիտի թողնէ կաթողիկոսի կամ առաջնորդի. բայց, ի հարկէ, ուղղութիւն տուողները պիտի լինեն առաջաւոր մարդիկ, եւրօպական լուսաւորութեամբ զինվածները. եւ այս հիման վրա նա հրաւէր է կարդում ազգին ընդ առաջ գնալու այդ լուսաւոր գաղափարներին եւ չը խաբվելու «սուտ ազգասէրների, օբսկուրանտների, եզուիտների» քաղցր լեզուներից, որովհետեւ դրանք իրանց օրօրով աւելի շուտ աչք են փակում։ Նալբանդեանի սուր գրիչը չափ ու սահման չունի հակառակորդներին վիրաւորելու, նրանց տգիտութիւնը երեւան հանելու մէջ, մանաւանդ երբ իր գրածները չը հասկանալու տրամադրութիւն էին ցոյց տալիս եւ իրան անաստուած յորջորջում։

Բացի լեզուից ազգութեան ֆակտօր է ընդունում եւ եկեղեցին, որովհետեւ «համաշխարհական յեղափոխութիւնների մէջ՝ եկեղեցու ինքնուրոյնութիւնը եղել է եւ մեր ազգի ապահովութեան գրաւականը»։ Խնկելի են նրա համար այն կաթողիկոսները, որոնք մերժել են մի այլ եկեղեցու իրաւասութիւն եւ դրա փոխարէն արհամարհանք դէպի տրամադրութիւն ցոյց տուողները, նոյնիսկ «Եզր անունի սկզբնատառը դարաւոր ժամանակներից սկսած գլխիվայր է գրում ազգը եւ այդ հերոստրատեան պարծանքը ուխտադրուժների մենք պիտի կտակենք մեր զաւակներին» (Ա. հատ., էջ 392)։ Մի ուրիշ անգամ եկեղեցու տէրը ժողովուրդն է համարում, իսկ հոգեւորականութիւնը՝ նրա սպասաւորը։ Նրա կարծիքով մեր եկեղեցու մէջ ոտքից մինչեւ գլուխ հարկաւոր է ռէֆօրմ մտցնել, եւ այդ ոչ թէ հաւատալիքի նկատմամբ, որովհետեւ այդ կը նշանակէ ուրիշի խղճի վրա բռնանալ, այլ եկեղեցու կառավարութեան մէջ, որ, «խառն ի խուռն եւ անկարգութեամբ առաջանալով, մեծ մասամբ պատճառ է եղել ազգի դարաւոր թշուառութեան»։ Եւ ցանկանում է, որ եկեղեցին կենդանի գործօն լինի մեր կեանքում ու վերանորոգվի յօգուտ այն հասարակութեան, որին նա իսկապէս պատկանում է։

Բայց հրապարակախօսի կարծիքով, կարծէք թէ այս տեսակի քարոզած ազգութիւնը վերացական է. նա յետոյ մի ուրիշ

յեր։ Կ. Պոլսի Թերթերն այժմ հաղորդում են, որ այդ ոճրի հեղինակները ձերբակալված են։

◆ Սսի հայոց կաթողիկոսը Կ. Պոլսի պատրիարքարանին ուղարկած մի գրութեան մէջ նկարագրում է Անտալիայի, Տարսոնի և այլ տեղերի բնկէչների ողբալի դրութիւնը։ Սսի կաթողիկոսը իր նամակի մէջ խնդրում է անմիջապէս միջոցներ ձեռք առնել՝ ի նկատի ունենալով առաջիկայ ձմրան խստութիւնները։ Կաթողիկոսի խօսքով՝ դըպրոցների դրութիւնը աննախանձելի է։

(«La Turquie»)

◆ Կ. Պոլսի հայ թերթերը հաղորդում են, որ Էրզրումի նահանգապետը հոկտ. 14-ին հեռագրել է ներքին գործերի մինիստրութեան, որ Եղիշէ Թոփչեանը սպանվել է Տրապիզոնի կուսակալութեան Հաֆրակ կոչված տեղում Յաքեթի որդի Խաչատուր անունով մի հայի ձեռքով։

◆ Հոկտ. 16-ին կայացել է ազգային երեսփոխանական ժողովի նիստը, ուր քննվել է քաղաքական ժողովի հրաժարագիրը։ Ազգային ժողովի ատենապետ Մինաս Չերազ հրաժարված լինելով, ժողովը ատենապետ է ընտրել դոկտոր Աճէմեանին 46 քուէով և առաջին ատենադպիր՝ Վահան Թէքէեանին՝ 69 քուէով։ Ապա ժողովը ձայների ջախջախիչ մեծամասնութեամբ (46 քուէով ընդդէմ 7-ի) ընդունել է քաղաքական ժողովի հրաժարականը և նրա պատճառաբանութիւնները։ Այդ հետաքրքրական նիստի նկարագրութիւնը կը տպենք յաջորդ անգամ։

Ֆ Ե Լ Ի Ե Տ Օ Ն

ԲԺԻՇԿԸ ԲԺՇԿԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Աշխարհի ստեղծագործութիւնից յետոյ ոչ մի շաբաթ Թիֆլիսի բժիշկների համար այնքան աննպաստ չէ եղել, որքան անցեալ շաբաթը։

Ուր գնում ես՝ բժիշկներիցն են խօսում։

Ում հանդիպում ես՝ բժիշկներին են հայհոյում։

—Լսեցի՞ր, իմացա՞ր. ի՜նչ խայտառակ բան. ուղղակի սկանդալ. հիւանդութիւնը չեն ճանաչել և...

Այստեղ տալիս են անուններ, պատմում են փաստեր։

— Ղասաբներ են, ի՛նչ բժիշկ,—ասում է մէկը։

— Փինաչիներ,—աւելացնում է միւսը։

— Տգէտ են, անբարեխիղճ և մեծամիտ,—վրա է բերում երրորդը։

— Դատի պէտք է մատնել դրանց,—վրդովված գոռում է մի ուրիշը։

— Ի՞նչ դատ. մենք, մենք պէտք է դատը անենք, այլևս դրանց երեսը չը տեսնենք,—աւելացնում է չորրորդը։

— Երդուել եմ երբեք բժիշկ չը հրաւիրել...

— Իսկ ես հէնց այսօր արգելեցի կնոջս հիւանդ երեխայիս համար բժիշկ կանչել...

Եւ այսպէս ամէն տեղ, ոլթ օր շարունակ։ Վախ կար, որ Թիֆլիսում կարող է հակաբժշկային ապստամբութիւն առաջ գալ, իսկ մի քանիսը հաւատացնում էին, որ մեր բժիշկները, վհատված, վերցնում են իրանց դռների վրայից փայլուն ցուցանակները և գրում.

«Բժիշկ X-ը արտասահման է գնացել... անորոշ ժամանակով»։

Եւ ահա, ցանկանալով լսել մեղադրվող կողմը, ես վճռեցի այցելել մի քանի յայտնի և անյայտ բժիշկների։

Մեծ դժուարութեամբ աջողվեց ինձ այդ. ամեն տեղ ծառաները ասում էին.

— Բժիշկը տանը չէ։

Բայց զանազան ֆանտուֆէլերով ես մըտայ դրանցից երեքի առանձնասենեակը և ատխղեցի ինտերվիւ անել։

Եւ մենք նստեցինք դէմ առ դէմ. ես հարցս դրեցի պարզ և կտրուկ։

— Ճի՞շդ է արդեօք, բժիշկ, որ դուք հիւանդութիւններից ոչինչ չէք հասկանում,—եղաւ առաջին հարցս։

Բժիշկս շուարված էր. այսպիսի հարցի չէր սպասում։

— Այսինքն ո՞վ ոչինչ չէ հասկանում. Ես թէ՞ բժիշկները,—հարցրեց նա, նայելով ճիշդ աչքերիս մէջ։

— Բժիշկները,—պատասխանեցի ես։

— Hy, դա ուրիշ բան է. ձեր այդ հարցին կարող եմ պատասխանել։ Այո, մեր մէջ կան շատ շատերը, որոնք հիւանդութիւններից շատ քիչ բան են հասկանում. բայց այստեղ վրդովվելու և զարմանալու ոչինչ չը կայ. այդպէս են բոլոր պրոֆեսիաները. փաստաբանը տանուլ է տալիս գործեր և անբաղդացնում է իր կլիէնտին. կօշկակարը փչացնում է ձեր կօշիկները և մազոլներ է առաջացնում ձեր ոտքերի վրա. դերձակը վատ է կարում ձեր սիւրտուկը և անշնորքացնում է ձեր մարմնի կազմը. սափրիչը, ձեր երեսը սափրելիս, սուր ածելիով կտրում է ձեր երեսը և տեղը բամբակ է կպցնում...

— Բայց մի՞թէ դուք դալլաքներ էք,—ընդհատեցի ես։

— Ինչո՞ւ ոչ. մենք էլ մեր պրոֆեսիայի դալլաքներն ենք. իւրաքանչիւր արհեստ ունի իր լաւ և վատ ներկայացուցիչը։

— Իսկ ձեր գիտութի՞ւնը. իսկ այն, որ ձեր ազիտութեանը զոհ է գնում ոչ թէ մի սիւրտուկ, երեսի մի զանգուածք, մի տուն, մի պրոցեսս, այլ կենդանի մարդը, նրա կեանքը, այդ ամենաթանգագին բանը...

— Ի՞նչ անենք,—բացատրեց ինձ բժիշկը,—մի՞թէ մենք մեղաւոր ենք, որ մեզ յանձըրնված է ոչ թէ մի բրիւկ, այլ կեանքը. մենք անում ենք այն, ինչ որ գիտենք և ինչ որ սովորել ենք. մէկը այսպէս գիտի՝ այսպէս է բժշկում, միւսը՝ մի այլ կերպ...

— Իսկ բժշկական գիտութիւն կա՞յ թէ՞ չը կայ,—հարցրի ես։

— Կայ. բայց մի՞թէ կարծում էք դուք, որ մենք առանց գիտութեան ենք բժշկում. երբեք. հէնց հարցն էլ նրա մէջն է, որ դուք՝ ոչ-բժիշկներդ՝ չը գիտէք, թէ ի՛նչ է գիտութիւնը և ինչ է այս կամ այն հիւանդութիւն բժշկելը։

Ես բացատրութիւն խնդրեցի։

— Գիտութիւնը,—ասաց նա,—ընդհանուր է բոլորիս համար այնպէս, ինչպէս և օրէնքները ընդհանուր են բոլոր փաստաբանների համար. բայց դուք գիտէք, երևի, որ ուրիշ բան է օրէնք իմանալ, ուրիշ՝ գործ տանել. հարցը նրանումն է, որ բոլոր գործերն էլ օրէնքներով չեն որ տանում կամ տարվում են, այլ այն մանրատառ «ծանօթութիւններով», սեմատի «բացատրութիւններով», որոնք տաս անգամ աւելի շատ են, քան իսկական օրէնքները։ Այո, դուք կարող էք իմանալ օրէնքները անգիր, բայց գործը տանուլ տալ. ինչո՞ւ. որովհետև դուք չը գիտէք կամ ուշ չէք դարձրել այն փոքրիկ «ծանօթութիւններին». և դուք լինելով լաւ օրէնսգէտ՝ կը լինէք վատ փաստաբան... Մեր գիտութեան մէջ էլ նոյնն է. համալսարաններում, կլինիկաներում մենք սովորում ենք հիմնական օրէնքները, հիմնական ցաւերն ու դրանց բժշկութիւնը. բայց կեանքի մէջ մենք հանդիպում ենք այդ անթիւ «ծանօթութիւններին», որոնք կոչվում են մեր լեզուով «բարդութիւններ». այստեղ արդէն օրէնք չը կայ, այլ կայ հնարագիտութիւն, զանազան կօմբինացիաներ անելու ընդունակութիւն. մեզնից մէկը մի դէպքում անում է այդ կօմբինացիան լաւ, միւսը՝ վատ. մի դէպքում բժշկում ենք, միւս դէպքում մեռնում է. և միմիայն արտակարգ ընդունակութեան տէր բժիշկն է, որ կարողանում է գրեթէ ամեն անգամ ճիշդ կերպով անել այդ կօմբինացիաները...

— Բայց չէ՞ որ արտասահմանում այդպէս չէ, այնտեղ մեր նման դէպքեր տեղի ունենալ չեն կարող։

— Բոլորովին սխալ էք. դա մի թիւրիմացութիւն է, ходячая фраза. Երդւում եմ ձեզ. արտասահմանում սովորական բժիշկը նոյնքան միջակութիւն է, որքան և մեզանում։ Դուք ցուցէ կը տաք մի Րուի անուն, մի Լէյդէնի, մի Շարկօյի, բայց դրանք քանի հատ են։ Ճամ։ Երբէք։ Մի յիսունվաթուն հոգի՝ 70,000 բժիշկների մէջ։ Եւ մերոնք գնում են արտասահման ոչ թէ 70,000-ի մօտ, այլ այդ մի քանի տասնեակի. և դրանց չափով չափում մեզ և արտասահմանի այդ բժիշկներին մեր երեսովը տալիս։ Մենք խոստովանում ենք, այո, որ երևելի բժիշկներ չենք, որ մեզնում այդպիսիներ չը կան։

— Իսկ բժիշկ X-ը՞,—հարցրի ես։

— Նա արհեստաւոր է, բայց ճարպիկ արհեստաւոր։

— Բժիշկ Z-ը՞։

— Ֆօկուսնիկ է. նա գիտէ գրաւել հիւանդներին իր բնութեամբ, մաներներով, ժպիտով և... ուրիշ ոչինչ։

— Իսկ ի՞նչ կասէք բժիշկ Y-ի մասին։

— Նա պատուական մարդ է, ունի հրաշալի կին, գեղեցիկ քենի և հարուստ անէր։

— Բայց չէ՞ որ դրանք մեզնում «յայտնի» են։

— Hy, դուք այդ յայտնիներին շատ էլ մի հաւատաք. այո, չեմ հերքում, կան դըրանց մէջ մի քանիսը, բարեխիղճ մարդիկ, որոնք, շնորհիւ մի շարք աջող դէպքերի, անուն են հանել. բայց գիտէ՞ք թէ քանի քանիսն են անյայտ մարդկանցից զոհվել. չը գիտէ՞ք. չէ՞. իսկ ես գիտեմ։ Չեմ մերժում, դժուար է մի բժշկի համար կորցնել մի «յայտնի» հիւանդ. դժուար է նրանով, որ այդ յայտնին ունի մեծ ծանօթութիւն, լայն շրջան, և անաջողութիւնը իսկոյն տարածվում է ամեն տեղ. բայց դա անբաղդութիւն է մի բժշկի համար...

Ես տեսայ, որ բժիշկս մի շարք յայտնութիւններ է անում, որ նա միակողմանի է նոյն իսկ, ուստի առայ գլխարկս և դուրս եկայ։

— Ո՞ւր այժմ,—հարցրեց նա։

— Մի ուրիշ բժշկի մօտ։

— Ի զուր մի՛ գնացէք, նա ձեզ նոյնը կասի, ինչ և ես։

Եւ ճիշդ որ, բոլոր երկու բժիշկները, որոնց ես այցելեցի, ճիշդ և ճիշդ նոյնն ասեցին, բայց... ուրիշ վարիանտներով...

Սաւ-Ման

վկայաւոր հիմք է ընդունում. այդ՝ տնտեսականն է, որն ազգերի, ինչպէս և մեզ համար, կեանքի և մահվան խնդիր է։ Այս հարցը շօշափում է «Երկրագործութիւնը որպէս ուղիղ ճանապարհ» վերնագրով (Բ. հատ., էջ 307—386) ընդարձակ մի յօդուածի մէջ, որտեղ, ըստ երևոյթին, իբրև ծանօթ Եւրօպայում պլպլացող այդ հարցի հետ, աշխատում է գիտնականօրէն բացատրել տնտեսական ֆակտորի, մարդու՝ հողի վրա իրաւունք ունենալու նշանակութիւնը։

Բացի սրանցից նա ուրիշ թելերի է կպչում. աշխատում է ապացուցանել ազգային երգերի, ազգային երաժշտութեան, բանաստեղծութեան անհրաժեշտութիւնը, որոնք կարող են ազնուացնել ազգը. իսկ ինքնագիտակցութեան բերելու համար անհրաժեշտ է համարում ունենալ ազգային պատմութիւն, ընկերութիւններ զանազան բովանդակութեամբ, թէկուզ ձեռագրեր հաւաքելու, համեմատելու և տպագրելու համար, ունենալ ազգային ֆօնդ, մի խօսքով պէտք է ազգը նորոգել, թարմացնել, հէնց թէկուզ ընդհանուր մարդկութեան օգտի համար. «Թող ամեն ազգ պահպանէ իր ազգութեան կերպարանքը, թող ազատ և պայծառ ծաղկի ամենայն ազգութիւն մարդկեղէն աշխարհի մէջ. դրանք միայն զօրութիւն և հոգի են տալիս ազգերի ընդհանուր աշխատութեանը»։

Ահա մօտաւորապէս այն գաղափարները, որոնցով հետաքրքրվել է մեր տաղանդաւոր հրապարակախօսը և որոնց վրա, նայած հանգամանքներին, աւելի կամ նուազ չափով ուշադրութիւն է դարձրել։ Նրա հոգու բովանդակութիւնը, ներքին արտայայտութիւնը այնքան հարուստ է եղել, որ նիւթերը յաճախ միանգամից են դուրս ժայթքել. այդ պատճառով է, որ շատ խնդիրների վրա ակնարկութիւններ է արել, ուրեմն շօշափել, անցել է։

Բայց այս, ի հարկէ, պիտի վերագրել նրա փոթորկալից կեանքին, կարճամեայ գրական գործունէութեան և ճանապարհորդութեան ու բանտի մաշող օրերի պատճառած հոգու անհանգստութեան։

Նալբանդեանի հասարակական գործունէութեան համար ազնիւ ձգտումներով նշանակալից կեանքը, հրապարակախօսական բեղմնաւոր գրիչը, մարդկութեան և ազգութեան բարելաւութեան համար մաքառող ոգին են պատճառ եղել, որ ազգը՝ նրա երախտագէտ հայրենակիցների ձեռներէցութեամբ՝ ս. Խաչ վանքում նրա գերեզմանի վրա մօքի յաղթութեան կոթող կանգնեցրեց, իսկ վերջերս էլ նոյն հայրենակիցների ջանքով լոյս տեսան նրա աշխատութիւնները երկու մեծածաւալ հատորի մէջ ամփոփած։ Մնում է միայն ազնիւ գործիչի մանրամասն կենսագրութիւնը տալը, մանաւանդ որ Ե. Շահազիզի գրած կենսագրութիւնից՝ յետոյ «Մուրճում», «Լումայում» և «Былое» ամսաթերթերում լոյս են տեսել նամակներ, որոնք նրա գործունէութիւնից նոր էջեր են բաց անում։

Սպասենք և յուսանք։

Ալ. Տէր-Յարութիւնեան

Ն.-Նախիջևան, 20 հոկտ.

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

30 հոկտեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Խօլերայով հիւանդացան 9, մեռան 2 հոգի։

Լեհական Թագաւորութեան երաժիշտների ընկերութեանը թոյլատրված է Վարշավայում դեկտ. 15-ին գումարել լեհ երաժիշտների համագումար արտասահմանեան պատգամաւորների մասնակցութեամբ։

Զինուորական գլխաւոր դատարանը անհետևանք թողեց Սուխօմլինովի բողոքագիրը, որին Նիկոլսկի գիւղ. նահ. դատարանը մահվան է դատապարտել փնդապետ Իստոմինին սպանելու համար։

ՎԱՐՇԱՎԱ։ Էլեկտրաքարշի վագոնում յանկարծամահ եղաւ Լեհական Թագաւորութեան դատախազական մարմնի նախագահ Վակարը։

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ։ Պետերբուրգ մեկնեց այստեղով Մեծ Իշխան Պետր Նիկոլայեվիչը ընտանիքով։

ԿԻԵՎ։ Զկից Թունաւորվեցին մի ոստիկան, քաղաքային վարչութեան մի անդամը, երեք շրջանային գրագիրներ, երկու տանուտէրեր և ազնուականութեան գործավարը։ Վարչ. անդամը, ոստիկանը և գրագիրը մեռան։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Զինուորական մասնագէտ-բժիշկների

Երեկոյեան հիւանդների համար

Վանքի մեծ փողոց, № 3, Ալէքսանդրեան այգու մօտ։

ԽՈՐՀՐԴԻ ՎՃԱՐՆ Է 50 ԿՈՊ.

Տելեֆօն № 481.

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտ. ժամը 11-ից մինչև 5-ը ցերեկվայ։

ԲՕԺՕՎՍԿԻՅ—ներքին, բժշկութիւն ներշնչումով, ամեն օր՝ 4—5 ժամը ցեր.։

ՎՆՈՒԿՕՎ—խիրուրգիական հիւանդութիւններ, ամեն օր՝ 2—3 ժ. ցեր.։

ԱԽՎԼԵԴԻԱՆԻ—ներքին և երեխաների հիւանդ., ամեն օր՝ 11—12 և կէսը ցեր.։

ԿԱԼԱՄԿԱՐՕՎ—մանկաբարձ. և կանանց հ., ամեն օր՝ 4—5 ժ., բացի կիրակի օրերից։

ՆՕՎԻՑԿԻՅ—մանկաբարձ. և կանանց հիւանդ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։

ՐԻԴԷԼ—ներքին և երեխ. հիւ., ամեն օր՝ 3—4 ժ., կիրակի՝ 10—12 և կէսը։

ՊԱՎԼՕՑԿԻՅ—խիրուրգիական հիւանդ., ամեն օր՝ 4—5 ժ. ցեր.։

Ե. ԶՈՒԴՆՕՎՍԿԻՅ—ջղային, հոգեկան, էլեքտրոտերապիա երկուշ., չորեքշ., հինգշաբթի 4—5 ժ.։

ՏԷՏՐԱՁԷ—սիֆիլիս, վեներ., կաշուի հիւ., ամեն օր՝ 1—3 ժ. ցեր.։

ԿԻՆ ԲԺ. ԻՈՍՍԷԼԻԱՆԻ—կանանց հիւ., երկուշ., չորեքշ., ուրբ., կիրակի՝ 11—12 ժ.։

ԱՍՊԻՍՕՎ—կոկորդի, քթի, ականջի հիւ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։

ԲԱԼԴԻՆԱ-ՆՕՎԻՑԿԱՅԱ—քթի, կոկորդի և ականջի հիւ., ամեն օր՝ 11½—12½ ժ. ցեր.։

ԼԵՎԻ—երեխաների և ներքին, ցեր. ժամը 1—2-ը։

Համախորհուրդ, օպէրացիաներ, մասսաժ, ծաղկի պատուաստումն, անալիզ, հիպնօզ, ատամների և ծառաների քննութիւն—առանձին վճարով։ Սիֆիլիսի վերաբերմամբ արեան հետազօտութիւն ըստ Wassermann-ի։

(Կ.) 991. 100—6

ԲԺԻՇԿՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հ ի ւ ա ն դ ա ն ո ց

Մշտական մահճակալներով

Թիֆլիս, Միխայլովսկի պր., Միքայէլեան հիւ. դիմաց, 59, տել. 1026

Հիւանդների ընդունելութիւն.

ՄԻՔ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, միզասեռական, սիֆիլիսի և կաշուի հիւ.։

Ն. Ա. ԱԹԵՆԵԱՆՑ—ցեր. ժ. 1—2-ը, ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութիւններ։

Վ. Վ. ՎՆՈՒԿՕՎ—ցեր. ժ. 1—2-ը, վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Ի. Ն. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ—առ. ժ. 11—12-ը, ջղային և ներքին հիւանդութիւններ։

Մ. Պ. ԿԻՄՕՆՏ—առ. ժ. 11—12-ը վիրաբուժական հիւանդութիւններ։

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ—առ. ժամը 10—11-ը ներքին և երեխաների հիւանդութիւններ։

Լ. Մ. ՄՕՆԻՆ—ցեր. ժ. 1—2-ը, կանանց հիւանդ. և մանկաբարձ.։

Ա. Դ. ԿԱԼՄԸԿՕՎԱ-ՎՆՈՒԿՕՎԱ—ցերեկ. 2—3 ժամը, կանանց հիւանդութիւններ։

Բժշկութիւն էլեքտրականութեամբ, մասսաժով և հիպնօզով։ Միկրօսկօպիական, բակտերիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ։ Ծաղկի պատուաստումն։ Ծծմայրերի քննութիւն։ Վճարը խորհրդի համար 50 կ.։ Օպերացիաները և համախորհուրդները ըստ համաձայնութեան։ Հիւանդների բաժանմունքը բաղկացած է թէ ընդհանուր և թէ առանձին սենեակներից։

(Կ. Ե. ու.) 236. 100—57

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաշուի հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր (առաւօտեան ժ. 12½—2. (երեկոյեան ժ. 5—7.

Կիրակի օրերը միայն առ. ժ. 9—11.

Հասցէն՝ Սօլօլակ, Բէհբութեան փ., № 33.

(Ա. Օ.) 1044. 100—24

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

Ներքին և ջղային հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւնը

ամեն օր | առաւօտեան 9—12 ժ. | երեկոյեան 5—7 ժ.

Միքայէլեան փողոց, № 27.

(Ա. Օ.) 1087. 100—15

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հոկտեմբերի 30-ին լոյս տեսաւ

ՀԱՍԿԵՐ

№ 10 հոկտեմբեր

1) «Մայր և որդի», պատկեր Մուրիլիօի.—2) «Փիսիկների դպրոցը», գերմաներէնից.—3) «Դարբին» Յ. Աղաբաբի.—4) «Երեք քնամոլներ», թարգ. գերմ. Սէյրի.—5) «Որսորդ Նապաստակը», առակ Աթ. Խնկոյեանի.—6) «Անցորդներն ու շները», առակ Աթ. Խնկոյեանի.—7) «Սառածը», պատմուածք ըստ Ֆեօդորով Դաւիդովի.—8) «Ազնիւ տանջանքը», պատմուածք Սիմակի.—9) «Փոքրիկ հովիւը», պատմուածք տիկ. Մարգարիտայ.—10) «Եղջերուն» (վերջ) Յովհ. Թումանեանի.—11) «Կատուն ու սագը», առակ (փոխադ. ռուս.) Հ. Հայրապետեանի.—12) «Ինչ արաւ ճագարը» (իրական դէպք) Ալամդարի.—13) «Զուարճալիք. Մարեամ տատիկի տպրակից».—14) «Անսպասելի տեղափոխութիւն»։

Այս համարի հետ ուղարկվում է ձրի յաւելուած «Սոված գայլը» ժողովրդական գունատիպ հէքիաթ Ստ. Լիսիցեանի։ Բացված է 1910 թ. բաժանորդագրութիւնը. տարեկան—4 ր., առանց յաւելուածների—3 ր.։ Тифлисъ, редакція „Аскеръ".

1184 1—1

Նորաշէնի

ս. Աստուածածնի եկեղեցու համար հարկաւոր է գնել կրպակներ, որոնցից ստացվի եկամուտ տարեկան հազար րուբլուց ոչ պակաս։ Այդպիսի կալուածք վաճառել ցանկացողները թող չտացեն իրանց պայմանների մասին դիմել ինձ։

Նոյն եկեղեցու միաբան՝

Սարգիս ա.-ք. Շիօյեանց

(Կ. Կ.) 1181. 2—1

Առաջին տպագրութիւնը սպառված լինելով լոյս տեսաւ

ԼՈՒՍԱԲԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ տարվայ երկրորդ տպագրութիւնը։

ԳԻՆՆ Է՝ I տարի—30 կ., II տարի—45 կ., III տարի—55 կ. և IV տարի 65 կ.։

Դիմել գրավաճառներին։

(Կ.) 1150. 5—2

Լ ո յ ս տ ե ս ա ւ

Մ. ԶՄՇԿԵԱՆԻ

1910 Թ. „ԾՈՅՐ" ՕՐԱՑՈՅՑԸ

յայտնի հետաքրքրական զուշակութիւններով։ Հասցէն Թիֆլիս, Մակար Զմշկեան։

(Հ. Կ.) 1086. 12—7

ԿՈՉ

Որովհետև մեզանից անկախ պատճառներով նոյեմբերի 1-ին կայանալիք ծխական ժողովի հրաւիրաթերթերը ուշ յանձնվեցին քաղաքային պօստին (ամսիս 30-ին), և որովհետև կարող է պատահել, որ հեռու թաղերում գտնվող ծխականները իր ժամանակին չը ստանան հրաւիրաթերթեր, ուստի աչքի առաջ ունենալով խնդիրների կարևորութիւնը՝ սրանով խնդրում եմ Տափի-Թաղի (Քամոյեան) ս. Գէորգ եկեղեցու յարգելի ծխականներին, նեղութիւն կրել և աշխատել անպատճառ ներկայ գտնվել յիշեալ ժողովին, որից յատկապէս կախված պէտք է լինի շինութիւնը նորից չը դադարեցնելու գործը։

Երէցփոխ՝ Ա. Վարդապետեան

(Շ. Կ.) 1172. 2—2

ՄԻ ՓՈՐՁՎԱԾ

ՎԱՐԺՈՒՀԻ

կամենում է հայոց լեզուի դասեր ունենալ ընտանիքում։ Կարող է և պարապել փոքրահասակների հետ մանկական պարտէզի պարապմունքով։ Կարելի է տեսնել երեկոյեան ժամը 3-ից մինչև 5-ը, ул. Броссе, 5.

(Օ. Մ.) 1167. 6—2

ԷԺԱՆ ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է!!

2 ր. 75 կ.։

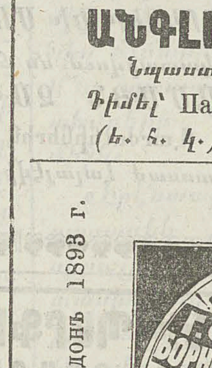

Ուղարկում ենք վերադիր վճ. «Տրիումֆ» չեվիօտը, 4¼ արշ., տղամարդկանց հագուստի համար։ Ձը նայած չափազանց էժանութեան՝ «Տրիումֆ» կտորը բռդից է (ոչ բամբակից) և ունի բոլոր յատկութիւնները ամենալաւ կտորների—միանգամայն ամուր, ձեռնտու և շքեղ է։ Գոյները՝ սև, կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ճանապարհածախքը 55 կ.։ Երեք և աւելի կտոր բերել տալուց ճանապարհածախքը մեր հաշւին։ Պահանջները հասցէագրել՝ Въ фабрику Т—ва „ЭХО", г. Лодзь, № 15.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։

(Հ.Կ.) (В. 58110) 947. 0—12

Տ ա լ ի ս ե մ

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ

Նպաստաւոր պայմաններով։

Դիմել՝ Пассажъ Хосроева, № 11.

(Ե. Հ. Կ.) 1109. 6—6

Золотая медаль Лондонъ 1893 г.

Главн. складъ у Г. Ф. Юргенсъ, Москва

89. 24—19

ՓԵՆԵՑԻԿ ապրիլ ԼՕՆԴՕՆ ՓԱՐԻԶ

ԿԱՆԱՆՑ հաւատարիմ բարեկամ

ԿՐԵՄ ԿԱՁԻՄԻ

ՄԵՏԱՄՕՐՖՕԶԱ

Ծախված է մօտ ԵՐԿՈՒ միլիօն բանկա

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆԱՊԷՍ ոչնչացնում է

ՊԷՊԷՆՆԵՐԸ, ԲՇՏԻԿՆԵՐԸ, ԲԾԵՐԸ, ԽՈՐՇՈՄՆԵՐԸ և ԵՐԵՍԻ ԱՅԼ ԴԷՖԵԿՏՆԵՐԸ.

Հաստատ. Առևտրի և Մանուֆակտ. Դէպարտ. № 4683 գրութեամբ։

(1,11,21, Ն. 1,11) (П. 130191) 1004. 5—4

ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐ!

Գիւղացիական բանկի աջակցութեամբ կարելի է գնել գիւղական կալուածքներ։ Ցանկացողները կարող են դիմել Լիբարիտ Միրզոյեանին—Католическая ул., № 21, Թիֆլիսում, ուր կարելի է ստանալ հողեր գնելու և ծախելու համար կանոններ և տեղեկութիւններ։ Պատասխանի համար ուղարկել 7 կոպ. մարկա։

(Ե.Կ.) 1155. 2—2

ՀԱՄԱՐԵԱ ՁՐԻ!

Անկեր ժամաց. (ոչ ցիլինդր)

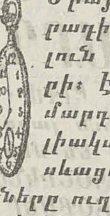

Միայն 2 րուբ. ուղարկում ենք վերադիր վճարով՝ կանխավճարը ստանալուն պէս և կամ առանց կանխավճարի։ Էլեգանտ, տափակ, ամուր՝ տղամարդկ. գրպանի բաց ժամացոյց, անգլիական սև պողպատից, երբեք չը սևացող սպիտակ ռանտով, մինչև րօպէները ուղղված ընթացքով։ Լարվում է կոթից՝ 36 ժամը մի անգամ։ Գինը, միայն կարճ ժամանակով, 2 րուբ., 2 հատը՝ 3 ր. 80 կ.։ Այդ ձևի ժամացոյց, անգլիական բարձր տեսակի, տափակ, արծաթէ րուբ. ոչ հատ, հատը 3 ր. 25 կ., 2 հատը 6 ր.։ Իւրաքանչիւր ժամաց. կցվում է երաշխաւորութիւն 6 տարով։ Պոստային ճանապարհածախք հաշւվում է 1—4 հատ ժամաց. համար 50 կոպ.։ Հասցէն՝ Варшава, Торговый Домъ Х. Шмулевичъ, Налевки, 14—М. Թղթակցութիւնները միայն ռուսերէն կամ գերմաներէն լեզուներով։

(В.68144) 1147. 1—1

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ „ԿԱՎԿԱԶ“ ՀԻՒՐԱՆՈՑ

Երեւանեան հրապարակ, տ. Միրզոյեանի, տելեֆոն 358.

◆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ◆

Անպայման մաքրութիւն անդորրութիւն և հանգստութիւն, էլեկտրական լուսաւորութիւն տէլէֆոն և վաննաներ: 50 համարներ՝ 1 րուբ. սկսած: Քաղաքավարի և շուտափոյթ աշխատող ծառայողներ:

◆ Գ. պ. վօյաժօրներին և ամսով վարձողներին մեծ ԶԵՂՋ ◆

ՄԵՆԻՒ

I. ճաշ՝ 2 կեր.՝ 60 կ., 1 բ. օղի և 1 բ. գինի: II. ճաշ՝ 3 կեր.՝ 75 կ., 1 բ. օղի, 1 բ. գինի, 1 թաս սուրճ:
III. ճաշ՝ 4 կեր. 1 ր., 1 բ. օղի, կէս շ. գինի և 1 թ. սուրճ: IV. ճաշ՝ 5 կեր. 1 ր. 50 կ., 1 բ. օղի, կէս շ. գ. և 1 թ. սուրճ

Յարգանքով՝ Ի. Կօրչիլյա և Ն. Սիխարուլիձէ

(օ.մ.) 870. 100—28

1910 թւի համար

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

„ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍ“

պատկերազարդ շաբաթաթերթի (Բ տարի)

«ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԻ» բովանդակութիւնը. Երկրագործութիւն: Անասնաբուծութիւն և կաթնատնտեսութիւն: Պարտիզպանութիւն և պտղաբուծութիւն: Այգեգործութիւն և գինեգործութիւն: Յատուկ բոյսերի մշակութիւն: Մեղուաբուծութիւն և շերամապահութիւն: Բանջարաբուծութիւն: Թռչնապահութիւն: Կօօպերացիա և սպառողական ընկերութիւններ: Գիւղատնտեսական նորութիւններ: Գիւղատնտեսական կեանք: Գրախօսութիւն: Թղթակցութիւններ: Տնայնագործութիւն և տնարարութիւն: Հարց և պատասխաններ: Պոստ-արկղ և յայտարարութիւններ:

Առաջիկայ 1910 թւին «Գիւղատնտեսին» աշխատակցելու են նաև Թիւրքահայ գիւղատնտեսներ:

«Գիւղատնտեսը» 1910 թւի իր տարեկան բաժանորդներին թերթի համարներից դուրս տալու է որպէս Նուէր՝

ՀԱՑԱԲՈՅՍԵՐԻ ԵՒ ԽՈՏԱԲՈՅՍԵՐԻ ՓՈՐՁՆԱԿԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՍԵՐՄԵՐ

Բաժնեգինը.

Ռուսաստանում		Արտասահմանում	
Տարին	3 րուբլի	Տարին	4 րուբլի (12 ֆրանկ)
Կէս տարին	2 րուբլի	Կէս տարին	2 ր. 50 կ. (7 ֆրանկ)

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція „Гюхатнтесъ“. Արտասահմանից՝ Tiflis (Russie) Rédaction «Guchatntess». (կ. հ.) 1179. 24—1

ԲԱԳՈՒՈՒՄ

Կանանց հագուստեղէնի նոր բացված

→ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՈՒՄ ←

ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ ԵՆ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ

→ ԶԳԵՍՏԻ, ՎԵՐԱՐԿՈՒԻ ԵՒ ՄՈՐԹԵՂԷՆ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ←

Պատուէրները կատարվում են ճշգրութեամբ և շուտափոյթ:

ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

Վարժուհիներին 20% զեղջ:

Պասսաժ Լալայէվի, № 9, Ներսը:

1—1 1183. Յարգանքով Գ. Ա. ԲԱՅԱԽԵԱՆ

ԿՕՍՄԵՏԻԿԱՅԻ ԵՒ ՊԱՐՖԻՒՄԵՐԻ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԴՈՒԽԻ ՆԻՑՑԱՅԻ ՏԱՂԻԿՆԵՐԻՑ

ՇԱՄՊՈՒ, ԿՐԷՄ, ՍԱՊՕՆ, ՇՊԱՐ, Օ-ԴԷ-ԿՕԼՕՆ, ԼՕՍԻՕՆ

ՍԱՆԱԴԵՐՄԻ ՆԻՑՑԱՅՈՒՄ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ:

Ռուսաստանի բաժանմունքը. Москва, Никольская, д. Греческаго монастыря, телеф. 52—19.

(1, 8, 15) (П. 141697) 1148. 5—1

Կիրակի, նոյեմբերի 1-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ

(Աբաս-Աբադսկի հրապարակ)

Նշանակված է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Օրակարգի հարցեր.

1) Զեկուցում վարչութեան գործունէութեան և դրամական հաշւի 1908/9 սէզօնի.
2) Զեկուցում վերստուգիչ յանձնաժողովի.
3) Քննութիւն և հաստատութիւն 1909/10 սէզօնի նախահաշւի.
4) «Հայ չքաւոր դերասաններին ու նրանց ընտանիքներին նպաստելու ֆօնդ» հիմնելու, համաձայն Բագուից ստացված գրութեան ու 683 ր. 50 կ. գումարի.
5) Ընտրութիւն վարչութեան երկու անդամի, երեք փոխանդամի և վերստուգիչ յանձնաժողովի երեք անդամի.

Այս ժողովը կը կայանայ որքան և լինի ներկայ անդամների թիւը:

(կ.) 1132. 2—2

ՆՈՐ ԲԱՑՎԱԾ Լօրիս-Մելիքօվսկայա, № 6, պօստին մօտ:

ԽՐՕՄՕԼԻՏՕԳՐԱՖԻԱՅՈՒՄ

ԼԵՎԻ ԵՒ ՄԵՍՆԻԿ ԸՆԿ.

Ընդունվում են պատուէրներ լիտօգրաֆիական ամէն տեսակ աշխատանքների: Չափաւոր գներ: Գեղեցիկ և ճիշդ կատարումն: Յատկապէս այցետոմսերի և հաշւեթղթերի պատուէրներ: (կ.) 990. 12—6

ՄՍԻ ԿԱՐԿԱՆԴԱԿ Փորձված իր սեփ. խոխայի վրա ԻՍԿԱԿԱՆ

ԵՒ ՓՈՇԻ ՌՕԲՕՐԱՆ ՍՆՆԴԱՐԱՐ ՆԻՒԹ

«Ռօբօրան» Ա. ԴՄԻՏՐԻԵՎԱՅԻ, Թոյլատրված Պետերբ. Բժշկ. Վարչ. № 7252 գրութեամբ:

Այնպիսի հիւանդութիւնների համար, որոնք առաջացնում են ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆ և ՈՅԺԵՐԻ ՍՊԱՌՈՒՄՆ—արեան պակասութեան, Ջղերի քայքայման, Թարախաբնոյթ պրոցէսսի, ոսկրախտի, աղիքների հիւանդութեան և ԳԼԽԱՒՈՐԱԲԱՐ ԹՈՔԵՐԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ժամանակ: Վաճառվում է յայտնի դեղատներում և դեղավաճառանոց-պահեստներում: Կարկանդակի փաթեթի գինը 75 կ., իսկ փոշունը՝ 1 ր. 50 կ.: Մանրամասն նկարագրութիւնը—հանդերձ բժիշկների և հիւանդների գովասանական վկայութիւններով—ՁՐԻ:

Թիֆլիսի ներկայացուցիչ՝ Ե. ՀԷԲԷՔԵԱՆ. Վելիամինօվսկայա փող., № 4, «Շօկօլադ» կօնդիտերսկում: (կ. ե. հ.) 999. 0—16

ԿԱՇՈՒԵՂԷՆԻ ՊԱՀԵՍՏ

Եղբ. ԵՍԱՂՈՒԼԵԱՆՑՆԵՐԻ

Թիֆլիս, Միջին փողոց, № 65.

Յայտնում ենք ի գիտութիւն յարգելի վաճառականների և հասարակութեան, որ մեր պահեստում ստացված են մեծ քանակութեամբ ՌՈՒՍ-ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՅԻ ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐ (галоши) և ԿՐՆԿԻ ՌԷՏԻՆՆԵՐ, զանազան տեսակ ՇԷՎՐՕՆԵՐ, ԲՕՔՍԵՐ (խրոմ) ու ամեն տեսակ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ—Ռուսաստանի և արտասահմանի արդիւնաբերութիւն, նոյնպէս և կօշկակարների գործիքներ ու կօշկադեղեր յայտնի ֆիրմաների: Ինչպէս կրկնակօշիկները, նոյնպէս և բոլոր ապրանքները ծախում ենք—մեծաքանակ (оптомъ) գնողներին գործարանային գներով, իսկ հատավաճառը (розничн. продажа) ամենաձեռնտու գներով: Ունենք բաժանմունք ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ, որտեղից նոյնպէս կարելի է ստանալ կաշուեղէն և գալանտերէյնի ապրանքներ ձեռնտու գներով: Վարշավայի բաժ. հասցէն՝ Варшава, Лешно № 8, М. Н. Яргулову.

(կ. հ.) 938 30—15

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, նոյեմբ. 1-ին, ցերեկվայ ժամը 10-ին Թանդոյեան ս. Աստուածածնի եկեղեցում լինելու է ծխականների երկրորդ ընդհանուր ժողով՝ ընտրելու երեցփոխ և երեք հոգաբարձու նոյն եկեղեցու ծխական դպրոցի համար, նոյնպէս և քննելու մի քանի անյետաձգելի խնդիրներ շինութեան և կալուածների վերաբերմամբ: Ճայտնելով այդ մասին՝ խնդրում եմ յիշեալ եկեղեցու չափահաս ծխականներին շնորհ բերել եկեղեցի՝ վերոյիշեալ ժողովին մասնակցելու:

Գործակալ՝ Ղևոնդ ք. Մամիկոնեան

1182. 1—1

Կապալով տրվում է

ձեռնտու պայմաններով, Մնացական Տէր-Դաւթեանի ժառանգների քարվանսարան իր բաղխանոցով, որ գտնվում է Պեսկօվսկայա փողոցի վրա, № 87: Պայմանների մասին տեղեկանալ՝ Վօզնեսենսկայա փող., № 19, վերևի յարկ, տիկ. Տէր-Դաւթեանից, առաւօտ. ժամը 10—12-ը:

(կ. ե.) 1175. 2—1

ԵՂԲ. ԱՎՍԱՐԳԻՍՕՎՆԵՐԻ

այգին բաց է թողնում արտասահմանեան, ռուսական և տեղական լաւ տեսակի մրգատու ծառեր ու դէկօրատիվ բոյսեր:

Հասցէն՝ Ст. Скра (Зак. ж. д.). Կատալօգը ուղարկվում է ՁՐԻ:

(չ. կ.) 1105. 15—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆ

30 ՄՇՏԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐՈՎ ԵՒ ԾՆՆԴԱԲԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՎ

Կաճնիեվսկայա փող. № 7, սեփ տ., «ՎԵՑՑԵԼ» հիւրանոցի մօտ:

◆ Տէլէֆօն № 590 ◆

Հիւանդներին ընդունում են հետևեալ մասնագէտ բժիշկները.

ԲԱԼԱՐՋԵՎ Լ. Ի.—երեխաների հիւ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., 2—3 ժ. ցեր.:
ԳԱՄԲԱՇԻՁԷ Վ. Դ.—ներքին եւ երեխ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., 11—12 ժ. ցեր.:
ԳԵԴԵՎԱՆԻ Մ. Ա.—ջղային եւ ելեքտր., երկուշ., չորեքշ., ուրբաթ, $10^1/_2$—11 ժ. առ.
ԳՈՒՐԿՕ Ա. Գ.—ներքին, շաբաթ՝ 1—2 ժ., կիրակի՝ 11—12 ժ.:
ԿԱՐՇԻՆ Ա. Ա.—կաշուի եւ վեներ., ամեն օր, բացի կիրակի օր., $2^1/_2$—$3^1/_2$ ժ. ցեր.:
ՄԱՂԱԼՕՎ Գ. Գ.—ներքին, երեքշ. և շաբաթ, 10—12 ժ. առ.:
ՄԱՆՎԷԼՕՎ. Վ. Մ.—ներքին, երկուշ., հինգշ. և շաբաթ, 1—2 ժ. ցեր.:
ՄԵԼԻՔՕՎ Ն. Մ.—վիրաբուժ. եւ կանանց, ամեն օր՝ 12—1 ժ. ցեր.:
ՄՈՒՍԽԵԼՕՎ Վ. Ս.—աչքի, երկուշ., չորեքշ. և ուրբաթ, 2—$2^1/_2$ ժ. ցեր.:
ՓԻՐԱԴՕՎ Ր. Բ.—վիրաբուժ., ամեն օր՝ 11—12 ժ. առ.:
ՊՕՊՕՎ Բ. Ա.—ականջի, կոկորդի եւ քթի, ուրբաթ, 2—$2^1/_2$ ժ. ցեր.:
ՐՑԽԻԼԱՁԷ Ն.—ատամի, ամեն օր՝ 9—10 ժ.
ՍՕԲՕԼԵՎՍԿԻՅ Գ. Վ.—վիրաբուժ., ամեն օր՝ 10—11 ժ. առ.:
ՏԻԿԱՆԱՁԷ Ի. Ե.—կանանց եւ մանկաբ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.:
ՖԷՕԴՕՐՕՎ Ն. Գ.—միկրօսկօպ., քիմիական և բակտէրիօլօգ. վերլուծումներ:

(չ. ու. կ.) 1017. 100—23

ՎՕԿԶԱԼՆԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲՈՒԺԱՐԱՆ

Երթեւեկ հիւանդների համար ամեն օր, Վօկզալնայա 8, տ. Ենֆիաճեանցի

Տէլէֆօն 695

Ս. ՎԱՇԱԿՄԱՁԷ ատամնաբոյժ, ամեն օր, 9—10 ժ. առ.:
Ի. Դ. ԳՕՄԱՐԹԷԼԻ ամեն օր, ներքին և երեխաների, 2—3 ժամը:
ԴԻԱՍԱՄԻՁԷ սիֆիլիս, վեներ. եւ կաշուի հիւ. ամեն օր, $11^1/_2$—$12^1/_2$ ժ.
Ն. Մ. ՄԵԼԻՔՕՎ ամեն օր, խիրուրգիական և կանանց հ., 1—2 ժամը:
Բ. Ա. ՊՕՊՕՎԵԱՆ, ամեն օր 12—1 ժ. բացի կիրակի օրերից, կոկորդի քթի և ականջի:
Վ. Ս. ՄՈՒՍԽԵԼՕՎ, երեքշաբ., հինգշաբ. և շաբաթ օրերը, 1—$1^1/_2$ ժ., աչքի հիւանդ.
Ն. Գ. ՖԷՕԴՕՐՕՎ ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի օրերից, 11—12 ժ., ներքին և երեխայոց հիւանդ.:

Հիւանդանոցում կատարվում են միկրօսկօպիական, բակտէրիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ, նոյնպէս ծաղկի պատուաստում և ծծմայրերի քննութիւն: Վճարը խորհրդի համար 50 կօպէկ: (չ. ու. կ.) 1032. 100—21

Մանուֆակտուրային վաճառք

ՅՈՎՀ. ԳՐ. ԿԱՃԿԱՃԵԱՆԻ

Հոկտեմբերի 20-ից, Սօլօլակսկայա փողոցի վրա, «Պրօվօդնիկ Ընկ.» խանութի շարքում, Ազովո-Դոնեան բանկի ներքևում (Ամիրաղեանի նախկին խանութի տեղը) բացված է մանուֆակտուր. ապրանքների վաճառք: Թամամշեանի քարվանսարայից փոխադրվելով այդ նոր տեղը՝ բոլոր ապրանքը նորոգված է և ստացված են մեծ քանակութեամբ սէզօնի նորութիւններ, այն է՝ մետաքսե, բրդե, մահուդե, բամբակե և բոլոր դպրոցական հիմնարկութիւնների պաշտօնազգեստների կտորներ, աշակերտական ամենալաւ տեսակի մահուդ և զանազան պլէդներ:

ԿԱՆ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

◆ մահուդէ ադըալներ, պլիւշի, բայկի, պիկէի, ատլասի և կաշեմիրի վերմակներ: ◆

Քաթանէ ապրանք եւ սեղանատան սպիտակեղէն

ամենալաւ ֆաբրիկաների, գարդինի տիւլ, պլիւշի սփռոցներ, Թաւիշ, պլիւշ և մանչեստեր: Բազմաթիւ գոյներ: Սատին, բատիստ, բումազէյ, Նուվօտէ և չիթ: Բամբակէ գործուածքներ՝ սպիտակ և գունաւոր՝ սպիտակեղէնի համար և յայտնի ֆաբրիկաների սատիններ: Բայկա և ֆլանէլ՝ գունաւոր և սպիտակ: Արշինով վաճառքը մեծաքանակ վաճառքի գներով:

ՅՈՒՍՈՒՄ ԵՆՔ ԳՈՐԾԸ ՎԱՐԵԼ ԱՄԵՆ ՄԻ ՄՐՑՈՒԹԻՒՆԻՑ ՎԵՐ

ԳՆԵՐԸ ԱՌԱՆՑ ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

Տարաբ օրերը մնացորդների վաճառումն

(28, 30, 1, 3, 5) 1158. 5—3

Նորին Մեծութեան Պալատի մատակարար

Խանութի ցուցանակը նաստված միջնսրութիւնից

1 ՌՈՒԲ. ՍԿՍԱԾ { ՎՃԱՐԸ ՄԱՍ-ՄԱՍ } 1 ՌՈՒԲ. ՍԿՍԱԾ

Ձեռքի կարեմեքենաներ՝ 25 րուբ. սկսած՝ ծախվում են Ռուսաստանում ամենուրեք, բացառապէս սեփական խանութում:

Թիֆլիսում 3 սեփական բաժանմունքներ.

1) Գօլօվինսկի պր., տ. Միրիմանօվի, Փոխարքայի պալատի դիմացը.
2) Վօկզալնայա փող., տ. Ենֆիաճեանցի.
3) Հավլաբար, Կախէտինսկայա փող., տ. Հասան-Ջալալեանի.

Զգուշացեք կեղծիքներից!

THE SINGER MANFG. CO. TRADE MARK

Ֆաբրիկայի դրոշմը

Օֆիցեր. ձեռնս. Ընկ. մատակարար

(կ.) 997. 0—6

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ“

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1897 թ. 1888

ՓАБРИЧ. КЛЕЙМО ПРОВОДНИКЪ РИГА

~ ՌԻԳԱՅՈՒՄ ~

Անդրկովկասեան ֆաբրիկային պահեստ Թիֆլիսում

ՍՕԼՕԼԱԿՍԿԱՅԱ ՓՈՂ., № 4

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՎ

ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ մեծ քանակով, միագոյն և նկարներով.

ԱՍԲԷՍՏԻ ԿԱՐՏՕՆ.

ԱՍԲԷՍՏԻ ԵՒ ՏԱԼԿԻ ՆԱԽՇԵՐ.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

„ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ“ ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ միջանցիկ նկարներով, որոնք չեն ձևափոխվում մինչև լինօլէումի վերջնական մաշվելը:

ԼԻՆԿՐՈՒՍՏԱ № 1 (յախտենական պաստառներ) ըէլիէֆ նկարներով՝ զարմանալի իրանց չքեղութեամբ և մեծ խնայողութեամբ:

1034. 0—3

Электропечатня Ав. Мугдусіаксиова съ С-ми. Большая Ванкская № 3.